

Ы. АЛТЫНСАРИННЫҢ ЖАСТАРДЫ КӘСІПКЕ БАУЛУ ИДЕЯСЫ

Жолдасбекова С.А.¹, Әбибуллақызы Ә.²

¹п.ғ.д., профессор, .Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент,
Қазақстан, e-mail: saulez.63@mail.ru

²магистрант, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент,
Қазақстан
e-mail: amina.abibullaevna@gmail.com

Аңдатпа. Ы. Алтынсарин қазақ халқының тағдырына ерекше мән берген ұлы ағартушы – педагог. Ы.Алтынсарин педагогикасының мұраларының негізгі идеяларының бірі – адамның өзара қарым – қатынасы, жастарды еңбекке баулу. Өзінің барлық педагогикалық теориясында жас жеткіншектердің ұлттық тәрбиесін қалыптастырып, жетілдіруде қазақ халқының ғасырлар бойы тәрбие саласында жиған бай тәжірибесін негізге алу қажет деген пікірді ұстанғандардың бірі Ыбырай. Мақалада қарастырылып отырған басты мәселе Ы.Алтынсарин атамыздың жастарды кәсіпке баулу идеясы қарастырылды.

Тірек сөздер: Ы. Алтынсарин, кәсіптік оқыту, кәсіптік білім беру, қолөнер

Біз келешекте қуатты мемлекет, зиялы қоғам құрамыз десек, дәл бүгін бесікте жатқан бөбектерді, балабақшада жүрген балдырғандарды, мектеп шәкірттерін тектілікке, инабаттылыққа, имандылыққа тәрбиелеуді қазіргі уақыттың міндеті, талабы деп қарауымыз керек. Осы талап пен міндеттерді орындалудағы ең бір пәрменді құрал – оқу, тәлім – тәрбие жұмыстарында халықтық құндылықтардың алтын мұрасын пайдалану. Қазіргі таңда білімнің басты мақсаты – бәсекеге қабілетті, кәсіби құзыреттілігі жоғары, жаңаша ойлайтын шығармашылықты мамандар даярлау және жасампаз іс әрекетті қалыптастыру. Олай болса, тарих көшінде өзіндік орны бар айрықша зиялы қауым өкілдерінің ұрпақ тәрбиесі туралы мәселелер ауқымындағы ой пікірлерін зерделеу, сипаттау, таразылау, жинақтау, оларды қоғамдық іс – тәжірибе шеңберіне енгізу.

Ыбырай Алтынсарин қазақ халқының тағдырына ерекше мән берген ұлы ағартушы – педагог. Ы.Алтынсарин педагогикасының мұраларының негізгі идеяларының бірі – адамның өзара қарым – қатынасы, жастарды еңбекке баулу. Өзінің барлық педагогикалық теориясында жас жеткіншектердің ұлттық тәрбиесін қалыптастырып, жетілдіруде қазақ халқының ғасырлар бойы тәрбие саласында жиған бай тәжірибесін негізге алу қажет деген пікірді ұстанғандардың бірі Ыбырай. Оның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына әсіресе, қазақтың мәдениетін, өнерін терең білетін, ақыл – парасаты жоғары, сөзге шешен, елге сыйлы атасы Балғожаның ықпалы ерекше болды. Ыбырай бала жастан халықтық педагогикадан алған тәлім – тәрбиесін, үлгі – өнегесін көңіліне түйгендерін оқу ағарту істері арқылы қазақ балаларының бойына сіңдіре білді.

XIX ғасырдың перзенті Ыбырай Алтынсарин өз замандастарынан әлдеқайда ілгері тұрып, көпшілік істерде бастамашылық танытты, көшбасшы бола білді. Ол - өз дәуірінің озық ойлы тұлғасы. Сондықтан да заман тынысын дөп басып сезіп, ілім – білімге туған халқын меңіреу тыныштықтан серпілтер, жарық дүниеге қол

созуға бағыт сілтер шамшырақ, пәрменді құрал ретінде қарады. Қазақ сахарасында қоңырау болып сыңғырлап, «өнер – білім бар жұрттар» қатарына қосылуға шақырды [1].

Ыбырай енгізген оқу – ағарту ісіндегі жаңалықтың бірі – қазақ жастарына кәсіптік мамандық беру мәселесін ғылыми негізін жасау болып табылады. Ол қазақ халқының экономикалық дамуына қажетті мамандар әзірлеу ісіне ерекше мән берді; қолөнер, ауылшаруашылығы училищелерін ашуға едәуір күш жұмсады. Торғайда қолөнер училищесін ұйымдастырды. Қайтыс боларының алдында Қостанайда ашылғалы отырған ауылшаруашылығы училищесіне өзінің барлық жерін беретіні туралы өсиет қалдырды.

Қазір айтылып жүрген ой – пікірлердің кезінде Ыбырай данамыздың аузынан шыққанына тәнті боласың. Солардың бірін ғана, яғни «қазақ халқының ақыл – ойы мен экономикасының дами беруіне көмектесе алатын адамдар қажет» деген сөздерінен [жақын досы, әріптесі В.В. Катаринскийге 1888 жылы 28 ақпанда жазған хатынан] көреміз.

Өзі өмір сүрген кезеңде Ыбырай Алтынсарин халқының мүшкіл халін, тұрмысын түзеп, тұтынуына қажетті тауарларды өндірумен айналысатын кәсіби мамандар даярлау мәселесін көтеріп, осы бір игі іске белсене кіріскен.

Торғай облысы мектептерінің инспекторы болып қызмет істеп жүрген кезінде жасаған есептерінің бірінде: «... Қыздар үйлерінен қатынап оқиды. Оларға қарапайым халықтың тұрмысына керекті, мысалы, киім пішу, киім тігу, шәлі тоқу, киіз басу, бау және тақыр кілем тоқу сияқты әйелдер істейтін жұмыстар үйретіледі» деп жазған. Өзі аса құрмет тұтқан досы Н.И.Ильминскийге мына бір жаңалықты қуана жеткізген еді: «... мектептің қолөнер бөлімін ашуға кірісіп жатырмыз, ал жуырда жеміс ағаштары және огород егуді де қолға алмақпыз...Оның үстіне Торғайда ерекше қолөнер мектебін ашпақшымыз, оны қадірлі ақсақалымыздың құрметіне «Яковлев мектебі» деп атамақшымыз» [2].

Торғайда тұңғыш ашылған осы қолөнер мектебінің жұмысын алға бастыру оңайға соқпады. Ең қажеттісі – арнайы оқулықтар, маман оқытушылар жоқтың қасы еді. Бар жауапкершілік инспектор Ыбырай Алтынсариннің мойнына түсті. Ол тағы да орыс достарының көмегіне жүгінеді. Ильминскийге хат жазып, «қайырымды жүрегіңізден қазақ халқын оқыту ісіне де кішкене орын беріңіз, ақыл – кеңесіңізді айтып отырыңыз, іскер оқытушылар жіберіңіз» деп өтінеді. «... Сізде қолөнер, бау – бақша, огород істерін, мал шаруашылығын және егіншілік кәсібін үйретуге арналған практикалық жеңіл оқу құралдары жоқ па?» деп сұрайды.

Мамандардың қат кезінің өзінде қолөнер мектебі үшін мықты кадрлар іздеген. Қазақ жерінде «Кадрлар бәрін шешеді» деген қағида Ыбырай Алтынсариннен бастау алады. Ыбырай Алтынсариннің мына бір хатынан үзінді келтірейік: «...ағаш – балта ұсталығы өнерінен сабақ беретін бір жақсы оқытушы табыла қалатын болса, оған пәтер беріп, оның үстіне 400 – 500 сом берудің де тәсілін табар едім, ал 450 сом жалақыны қалай да берер едім» [В.В. Катаринскийге, 1883ж, 1сәуір] [3].

Ыбырай Алтынсарин осылайша атқарылуы тиіс шараларды алдын-ала жоспарлап, тиянақты орындап отырған. Инспектор Ыбырай Алтынсарин өзі бас болып, қолөнер училищесін бітіргендерді сынақтан өткізіп, мамандықтарына

сәйкес куәліктерін тапсырған. «Алғашқы мамандардың ішінде Торғай уезінің Шұбалаң болысындағы № 2 ауылдың азаматтары Мығымбай Көркембаев пен Бижан Айдарбеков ағаш шебері және токарь мамандықтарын алды. Олар Торғай даласындағы тұңғыш қолөнер мамандары еді».

Кең далада мал соңында көшіп-қонып күн кешкен қазақ халқының XIX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мәдениетінің дамуына, болашағының кемел болуына зор қамқорлық жасап, қажырлы еңбек сіңірген, туған халқына прогрессивті дамудың жолын нұсқаған адал перзенттерінің бірі, ағартушы-педагог, жазушы, этнограф, фольклоршы, қоғам қайраткері Ыбырай Алтынсаринның сан салалы ағартушылық және ғылыми-педагогикалық еңбегінің елеулі бір қыры оның тың үлгідегі мектептер, атап айтқанда, қазақ кәсіптік мектептерін ашуы болды.

Жаңашыл педагог «бастауыш мектеп педагогикасы мен әдістемесінің негізін қалаған тұңғыш әдіскер-ғалым, кіші жастағы балалар психологиясына жетік педагог-маман, бастауыш мектеп оқулықтарының, әдістемелік құралдарының авторы» болумен бірге, қазақ даласында қыздарға арналған мектеп интернаттар ашу, мектеп жанынан кітапхана ісін ұйымдастыру, ұлттық мұғалім кадрларды дайындау, олардың кәсіби біліктілігін жетілдіру жұмыстарын жүргізу сияқты білім беру саласындағы көптеген тың істерге көшбасшы болды, қазақ кәсіптік мектептерінің ғылыми негізде жаңаша ұйымдастырылып, «европалық үлгіде өрісін кеңейтуіне» өлшеусіз еңбегімен зор ықпал етті.

Педагог өзінің қыруар шаруаға толы, ауыр әрі қысқа өмірінде 4 қысқа мерзімді орыс-қазақ училищесін, 1 қолөнер училищесін, 1 қыздар училищесін, 5 болыстық мектеп және орыс тұрғындары үшін 2 училище ашқызып үлгерген еді. Бұл мектептердің басты мақсаттары мен негізгі міндеттерін ол: «тек орыс тілін ғана оқытып, оқу-жазуын ғана үйрететін мектептер» емес, «оқушыларды отырықшылыққа, тазалыққа дағдыландыратын», «әр нәрсеге де ақыл-оймен қарайтын етіп үйрететін мектептер болуы керек» деп белгіледі. Бұдан Ы.Алтынсарин мектеп жұмысын ұйымдастырудың о басында-ақ оның білім берумен қатар балаларды болашақ өмірге даярлайтын, белгілі бір кәсіпке оқытып, кәсіптік бағдар ұстануын көздегендігі анық аңғарылады. Бұл бүгінгі күні дамыған еліміздің жалпы және кәсіптік білім беретін орта мектептерінің де негізгі міндеті болып қалып отыр.

Педагог ретінде Ы.Алтынсарин оқу мен еңбектің бірізділік қағидасын қатаң есте ұстаған адам. Сондықтан да мектеп жанындағы қолөнер шеберханалары мен учаскелерге балаларды тікелей еңбекке тәрбиелейтін, өз еңбегінің жемісін көзімен көріп, өсімдіктердің өсуін бақылай алатын еңбек аймағы деп қараған. 1881 жылғы 4 қазанда Н.И.Ильминскийге жазған хатында мектеп жанынан кітапханалар мен қолөнер бөлімдерін ашуға кіріскенін және мектеп жанынан жеміс ағаштарын және бақша-көкөніс егуді қолға алғандығын хабарлайды. Мұндағы мақсаты – бір жағынан, балаларды еңбекке тәрбиелеу болса, екінші жағынан, оларды отырықшылық жағдайына бейімдеу үшін бақша жеміс-жидектерімен таныстыру, бағбандыққа баулу, жермен жұмыс істей білуге тәрбиелеу.

Ашылған мектептердің бұл негізгі міндеттерін жүзеге асыру үшін де педагог-ағартушы көп тер төкті. Қиыншылығы мол, кедергілері көп қиямет еңбектің арқасында ұлы педагогтың басшылығымен Торғайда қолөнер мектебі

ашылды. Ы. Алтынсарин бұл жөнінде Торғай облысындағы халық мектептерінің 1883 жылғы жайы туралы есебінде: «... бұрынғы 3 екі кластық және 1 кластық мектептерге қоса, Торғай қаласында осындай бір қолөнер мектебі қосылды, ... ол жоғарғы ұлықтардың рұқсатымен Яковлев мектебі деп аталды... Яковлев мектебінде екі оқытушы бар, оның біреуі – ағаш ұсталық-токарлық өнерге, сонымен қатар, хат танытуға үйрететін адам, екіншісі – киім тігу өнерін үйретуші оқытушы, – деп баяндайды.

Кәсіпке үйрету қыздар мектебінде де жүзеге асырылды. Торғай облысындағы оқу жұмысының жайы туралы есебінде мектепке қыз балалардың да тартылатындығын, «оларға киім пішу, киім тігу, шәлі тоқу, түбіт, шаркат тоқу, жіп шалу және қазақтардың қолында көп болатын жүн, қыл секілді материалдардан өрмек тоқу, киіз басу, бау және тақыр кілемдер тоқу сияқты әйелдер істейтін жұмыстар үйретілетіндігін», бұнымен қоса, осы мектептердің қыздарға орысша білім беретіндігін, олардың жаңа мәдениетін арттыратындығын мәлімдейді.

Практик-ұстаз кітап түптеу, майшам жасау, сабын қайнату жұмыстарын да шәкіттер үйренер пайдалы іс деп қараған. Және кәсіптік білім беруде аймақтық ерекшеліктерді орынды ескеріп, балаларға үйрету үшін жергілікті халыққа қажет, қалаға да, ауылға да керекті, кейінгі өмірінде жеке іс ретінде шұғылдануға да мол мүмкіндік болатын, қажетті шикізат қол астынан табылатын маңызды кәсіптерді таңдап алған.

Мектептің алдында тұрған кәсіптік білім беру жұмысын құрғақ практикаға негіздеу, әрине, жалаң әрі машақаты мол жұмыс болған болар еді. Бұл тұрғыда көп ізденген Ы.Алтынсарин кәсіптік даярлықтың оқу-әдістемелік және материалдық-техникалық жағынан жақсы қамтамасыз етілуін маңызды санады. В. Катаринский, Н. Ильминский, Ф.Д. Соколов, т.б. орыс достарына жазған хаттарында олардан осы жөнінде көмек сұрап, «қолөнер, бау-бақша, огород істерін, мал шаруашылығын және егіншілік кәсіпті үйренуге арналған жеңіл практикалық оқулықтар», «киім пішу үлгілері мен кітап түптеу станогін» қарастыруды өтінді. Қолөнер сабақтарын өз деңгейінде жүргізу үшін, қажетті материалдар іздестірді. Өзгеге ұсақ-түйек болып көрінгенімен, оқу үдерісіне аса қажет оқу жабдықтарын өзі жүріп жинады. Осы үшін Торғай облысындағы халық мектептерінің 1883 жылғы жайы туралы есебінің 3-бөлімінде Гестерманның техникалық коллекцияларын: зығыр, мақта, жүн, жібек, былғары, қағаз, әйнек сияқты заттарды өндіру және оларды пайдалану үлгілері, бал арасын ұстау жайы және т.б. көрнекіліктерді алдырғалы жатырғанын жеткізеді. Досы, қадір тұтатын адамдарының бірі Ф.Д.Соколовқа 1886 жылғы 9 қазанда жазған хатында «кермек» деген шөпті, сол сияқты тері илейтін, бояу болатын басқа да шөптерді жинастырып жүргенін хабарлап, «ермене» деген шөпті салып жіберуін өтінеді.

Оқытушылардың танысып, үлгі алып, сабақтарында пайдалануы үшін көптеген оқу-әдістемелік құралдарымен қоса, Советовтың «Егіншілік пен мал шаруашылығы» деген оқулығын ұсынады. Осының өзі көрнекті тұлғаның әрі ағартушы-ғалым, жаңашыл педагог, әрі практик-ұстаз ретінде өз бастамасымен қолға алған оқу ісінің әр саласына, оның ішінде қазақ жастарына кәсіптік білім беру мәселесіне де жан-жақты әзірлік жасағанын және оның ештеңеге салғырт қарамайтын тиянақтылығы мен асқан жауапкершілігін, алдына қойған асыл

мұраттарына қол жеткізу жолындағы жанкештілігін, ешбір қиындыққа мойымайтын табандылығын, іскерлігін, ізденімпаздығын, қысқасы, ұлы ағартушының қайталанбас болмысын тұлғалайтын айрықша адами-іскери қасиеттерін аңғартады.

Ы.Алтынсаринге қарасты мектептер оқушыларға сан түрлі ауыл шаруашылық кәсіптерімен бірге қажетті медициналық білім беруге қадам жасады. Оқушыларға шешек және басты-басты аурулар туралы, оларды емдеу шаралары туралы оқытылды. Ы.Алтынсарин Торғай облыстық мектептерінің есебінде дәрігер Орлов оқушыларына шешекті егу және оны іс жүрінде қолдану жайын оқытып жатыр деп қуана баяндайды.

Оқу ісінің білікті басшысы білім беру ісіне, кәсіптік мектептерге қажет ұлттық кадрларды мақсатты түрде дайындаудың маңыздылығына аса мән берді, бұл туралы ол 1888 жылы В.В.Катаринскийге жолдаған хатында былай деп жазады: «ендігі жерде ... жаңа типті техникалық немесе ең кемі өнеркәсіптік мектептер ашу, ол мектептерде былғары илеу, сабын қайнату сияқты мамандықты үйрету, ол өнерлерді үйрететін оқытушыларды қазақтан даярлау үшін, қажет болса Красноуфимскідегі реальдық училищесінде стипендия мөлшерін көбейту жайын қазірден бастап ойлаған пайдалы болар еді». Осылайша, қолөнер мектептері мен жалпы кәсіптік білім беру ісін арнаулы даярлығы бар мамандарсыз жеткілікті жолға қоюға болмайтындығын, арнаулы даярлығы жоқ адамдардың бұл жұмысты жүргізбек түгілі, оған кесел келтіретіндігін тәтпіштеп түсіндіре отырып, білікті маман даярлау жұмыстарын дәйекті әрі жоспарлы түрде жүргізуге кіріседі. Яковлев мектебіне Симбирскідегі граф Орлов-Давыдов қолөнер мектебінен тәрбиеленген оқытушыны жұмысқа алады. Ол балаларға ағаш ұсталық- токарь өнерін үйретеді. Оқу бітіріп келген 12 қазақ оқытушысының төртеуін Красноуфимскідегі реальдық училищесін қазақ тұрмысына ыңғайлырақ келетін былғары өндірісі сияқты техникалық білімді игеруге жібереді. Олар И. Оразов, А.Құрманбаев, В.Измайлов және Б.Сарбатыров болатын. Кейін бұл оқытушылар былғары және сабын жасау ісін жақсы меңгереді. Ы.Алтынсарин енді мұндай қажетті жұмыстарды өз жоспарына басты жұмыс бағыты ретінде белгілейді. Бұл туралы Н.И. Ильминскийге 1888 жылғы 3 маусымда жазған хатында «... Красноуфимскідегі реальное училищесінде қазақтарды техникалық ғылымдарға оқыту үшін төрт стипендия тағайындайды, ал ауыл шаруашылық мектебінде қазақтарға атақты, іскер, өз өнерін өте сүйетін Соковниннің басшылығымен ауыл шаруашылығын оқыту үшін бес стипендия тағайындалды. Бұл ауыл шаруашылық мектебінде оқу ісі түгелімен тәжірибеге негізделіп қойылған, былғары илеу, сабын қайнату, май шайқау, құмыра жасау істері, ағаш-токарь, ұста-слесарь – өнерлері үйретіледі, ал ауыл шаруашылығынан – огород егу, бау-бақша салу, мал шаруашылығы, егіншілік жайлары үйретіледі, осылармен қабат жаңа машиналармен, олардың құрылыстарымен таныстырылады, мал емдеу тәсілдері, астыққа зиянды жәндіктермен күресу тәсілдері үйретіледі. Мен қазір осы Красноуфимскідегі училищесідей етіп облыстың өзінде қазақтар үшін арнаулы ауыл шаруашылық мектебін ашу туралы жоба ұсынып отырмын»,– дейді. Және облыс таратылады деген «сыбыс» шындыққа айналса, қаражат жағынан қиыншылықтар тууы мүмкін деген қорқынышын да білдіріп, жанында зауыт, фермалары болатын ауыл шаруашылық

мектептерін салуды тездетуді өтінеді. Ал кітап түптейтін станокты сұрата отырып, педагог кітап түптеу ісіне үйрету, бір жағынан, балаларды пайдалы еңбекке дағдыландырса, екінші жағынан, бұл істің мектепті «жаңа кітаптар алу шығынынан, мұқабасы жоқ болғандықтан оқушылар қолында тез жыртылып қалатын кітаптарды жылма-жыл сатып ала беруден құтқарып», онсыз да көп жұмсалатын мектептің шығыс қорын азайтынын алға тартады [4].

Қорыта келгенде, отырықшылыққа көшуді, сауат ашуды, жастарды кәсіптендіруді, өзге елдердің озық мәдениетінен үйренуді өз дәуіріндегі қазақ мәдениеті мен ел экономикасын дамытудың тетіктері деп білген Ы. Алтынсарин өзінің педагогикалық идеялары мен ағартушылық қызметін үздіксіз оқып-үйрену және үнемі өзін-өзі жетілдіру барысында өз қолымен жүзеге асырды. Ыбырай Алтынсаринның қазақ даласында ашқан қазақ кәсіптік мектептері өзі үлгі етіп алған Ресей кәсіптік-техникалық мектептерінен өзгешелеу болды, белгілі бір дәрежеде жергілікті ерекшеліктер және сұраныстар мен қажеттіліктер ескеріліп, жаңа техникалық кәсіптермен толықтырылды, сөйтіп ұлттық мәдениетімізді дамытуға айрықша ықпал етті.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Қоңыратбай Т. Ыбырай Алтынсарин – қазақ мәдениетінің көрнекті қайраткері //Алтынсарин Ы. Екі томдық шығармалар жинағы. – Алматы: Қазығұрт, 2003. - Т 1. – 240 б.
- [2] Торғай облысындағы халық мектептерінің 1883 жылғы жайы туралы есеп// Ыбырай Алтынсарин. Таза бұлақ. Өлеңдер, әңгімелер, хаттар, очерктер. – Алматы: Жазушы, 1988.– 320 б.
- [3] Қалиев С. Алтынсариннің таңдамалы педагогикалық мұрасы. - Алматы, 1991. – 78-б.
- [4] Ахмет Г.Т. «Ы. Алтынсариннің педагогикалық көзқарастары» мақаласынан. //«Қостанай таңы». - 2009 шілде.

REFERENCES

- [1] Qoñıratbay T. Ibray Altınсарın – qazaq mädenietiniñ körnekti qayratkeri (Altynsarın-an outstanding figure of Kazakh culture) //Altınсарın I. Eki tomdıq şıǵarmalar jınaǵı. – Almatı: Qazıǵurt, 2003. - T 1. – 240 b. [in Kaz]
- [2] Torǵay oblısındaǵı xalıq mektepteriniñ 1883 jılǵı jayı twralı esep (Report on the state of Public Schools in the Turgai region in 1883) //Ibray Altınсарın. Taza bulaq. Öleñder, äñgimeler, xattar, oçerkter. – Almatı: Jazwşı, 1988.– 320 b. [in Kaz]
- [3] Qaliev S. Altınсарınıñ tañdamalı pedagogikalıq murası (Selected pedagogical heritage of Altynsarın). - Almatı, 1991. – 78-b. [in Kaz]
- [4] Axmet G.T. «I. Altınсарınıñ pedagogikalıq közqarastarı» maqalasınan (From the article «Pedagogical views of I. Altynsarın») //«Qostanay tañı». - 2009 şilde [in Kaz]

ИДЕЯ И. АЛТЫНСАРИНА О ПРИОБЩЕНИИ МОЛОДЕЖИ К ПРОФЕССИИ

Жолдасбекова С. А.¹, Абибуллақызы А.²

¹д. п. н., профессор, Южно-Казахстанский государственный Университет им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан, e-mail: saulez.63@mail.ru

²магситрант, Южно-Казахстанский государственный Университет им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан, e-mail: amina.abibullaevna@gmail.com

Аннотация. И. Алтынсарин - великий просветитель и педагог, уделявший особое внимание судьбе казахского народа. Одна из главных идей наследия И. Педагогика Алтынсарина-это человеческие отношения, приобщение молодежи к труду. Ибрай-один из тех, кто считает, что формирование и совершенствование Национального образования молодежи должно основываться на богатом опыте казахского народа в области образования на протяжении веков. Основным вопросом, рассматриваемым в статье, была идея И. Дед Алтынсарина познакомил молодежь с профессией.

Ключевые слова: И. Алтынсарин, профессиональная подготовка, профессиональное образование, ручная работа.

I. ALTYSARIN'S IDEA OF INTRODUCING YOUNG PEOPLE TO THE PROFESSION

Zholdasbekova S.A.¹, Abibullakzy A.²

¹ d.p.s., professor, M.Auezov South Kazakhstan State University, Shymkent, Kazakhstan, e-mail: saulez.63@mail.ru

²master student, M.Auezov South Kazakhstan State University, Shymkent, Kazakhstan e-mail: amina.abibullaevna@gmail.com

Abstract. I. Altynsarin is a great educator and teacher who paid special attention to the fate of the Kazakh people. One of the main ideas of the heritage of I. Altynsarin's pedagogy is human relations, the introduction of young people to work. Ybyrai is one of those who believes that the formation and improvement of the National Education of young people should be based on the rich experience of the Kazakh people in the field of education over the centuries. The main issue under consideration in the article was the idea of I. Altynsarin's grandfather to introduce young people to the profession.

Keywords: I. Altynsarin, professional training, professional education, craft, handmade.

Статья поступила 17.04.2021